

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา*

A Relation between Perception on "Itthibat 4" and Learning Behavior of Elementary Students*

ลักขณา สริวัฒน์¹

Lakkhana Sariwat¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น 2) ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนประถมศึกษาที่เรียนอยู่ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในโรงเรียนกลุ่มคำอาฮวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรปราการ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำแนกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา 4 ด้าน, ด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ, ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ด้านละ 3 ข้อ รวม 15 ข้อ ส่วนที่ 2 คือพฤติกรรมการเรียนจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย, ด้านสติปัญญา, ด้านอารมณ์, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม ด้านละ 5 ข้อ รวม 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .27 ถึง .84 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Independent Samples) และ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) นักเรียนประถมศึกษา มีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศพบว่า นักเรียนประถมศึกษาเพศหญิงมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้าน, ด้านฉันทะ และด้านวิริยะสูงกว่านักเรียนประถมศึกษาเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา 4 ด้าน, ด้านจิตตะและด้านวิมังสา มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรระดับช่วงชั้นพบว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นมีการรับ

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณรายได้ ปี พ.ศ. 2557 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ รองศาสตราจารย์, ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

* This research was supported by Faculty of Education, Mahasarakham University, budget year 2014

¹ Associate Professor, Educational Psychology and Guidance Department, Faculty of Education, Mahasarakham University

รู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา, ด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ และด้านจิตตะ สูงกว่านักเรียนประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีการรับรู้ไม่แตกต่างกันในด้านวิมังสา 2) พฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของ นักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรเพศพบว่า นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามตัวแปรระดับชั้นพบว่า นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือด้านสติปัญญา, ด้านอารมณ์, ด้านสังคม และด้านจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการเรียนด้านร่างกายของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.268$)

คำสำคัญ: การรับรู้, อิทธิบาท 4, พฤติกรรมการเรียน

Abstract

The research aimed to 1) study and compare perceptions on "Itthibat 4" as a whole and 5 aspects of elementary students between males and females as well as junior elementary level and senior elementary level, 2) study and compare learning behavior of elementary students as a whole and 5 aspects between males and females as well as junior elementary level and senior elementary level, and 3) study a relation between perceptions on "Itthibat 4" and learning behaviors of elementary students. The samples were 60 elementary students of one school in a Kham-ar-huan School Group under the Office of Mukdaharn Primary Educational Service Area, selected through Multi-stage Random Sampling technique in the second semester of the 2012 academic year. The instrument was a 3-rating questionnaire with item discrimination powers from .27 to .84 and validity of .95 consisting of 2 parts, one of which was perceptions on "Itthibath 4" classified in 5 aspects including Itthibat 4: 4 Buddhist Principle aspects, Shantha aspect, Viriya aspect, Jitta aspect, and Vimangsa aspect, each of which 3 items, totaling 15 items. The other part was elementary students' learning behavior classified in 5 aspects including physical aspect, intellectual aspect, emotional aspect, social aspect, and ethics aspect, each of which 5 items, totaling 25 items. The statistics for data analyses were mean, standard deviation and tested the hypotheses through t-test (Independent Samples) and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The results of the study were: 1) The perceptions on "Itthibat 4" as a whole and 5 aspects of elementary students were at a moderate level, when those of the students under gender were compared, it appeared that the females' perception of "Itthibat 4" as a whole and Shantha aspect as well as Viriya aspect were higher than those of the males at the level of .05 statistical

significance, except for Itthibat 4: 4 Buddhist Principle aspects, Jitta aspect, and Vimangsa aspect that were not different. And when those of the students under class levels were compared, it revealed that the junior elementary students' perception on "Itthibat 4" as a whole and Itthibat 4: 4 Buddhist Principle aspects, Shantha aspect, Viriya aspect, and Jitta aspect were higher than those under the senior elementary students at the level of .05 statistical significance, except for the Vimangsa aspect that was not different. 2) The elementary students' learning behavior as a whole and 5 aspects were at a moderate level, when those of the students under gender were compared, it appeared that the females' learning behaviors as a whole and 3 aspects including physical aspect, social aspect, and ethics aspect were higher than those of the males at the level of .05 statistical significance, except for intellectual aspect and emotional aspect that were not different. And when those of the students under junior elementary level and senior elementary level were compared, it appeared that they were not different as a whole and 4 aspects including intellectual aspect, emotional aspect, social aspect, and ethics aspect except for physical aspect under junior elementary students that was higher than that under senior elementary students at the level of .05 statistical significance. 3) The elementary students' learning behavior was related positively to their perception on "Itthibat 4" at the level of .05 statistical significance ($r=.268$).

Keywords: perception, "Itthibat 4", learning behavior

บทนำ

การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรมและการก่อตัวของเจตคติของบุคคล การรับรู้ของบุคคลจึงแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ได้รับและมีการประเมินค่าสิ่งๆที่รับรู้แตกต่างกันไปด้วย การรับรู้ของบุคคลเกิดจากการได้เห็นสิ่งต่างๆ ได้รับฟังสรรพสิ่ง ได้กลิ่น และได้สัมผัสอันเป็นความรู้สึกที่เกิดจากประสาทสัมผัสโดยอาศัยอวัยวะสัมผัส บุคคลมักจะประเมินค่าจากสิ่งๆที่รับรู้โดยอาศัยการคิดผ่านประสบการณ์และภูมิหลังของตน ดังนั้นการรับรู้จึงหมายถึงกระบวนการประมวลและตีความข้อมูลต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของแต่ละคนได้จากการรู้สึก การรับรู้ของบุคคลนั้นจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยาบางตัวได้แก่ การคิด การเรียนรู้ รวมถึง ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ (สุชา จันทน์เอม. 2544) การรับรู้จึงเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนที่เกิด

จากการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง แต่ละคนมีการรับรู้และเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่แรกเกิดและพัฒนาเรื่อยมาในครอบครัวโดยพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ในโรงเรียนโดยครู ผู้สอน และในสังคมโดยการทำกิจกรรมต่างๆ ตามวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

สังคมไทยได้ชื่อว่าเป็นสังคมแห่งเมตตา เอื้ออาทร เพราะคนไทยมีน้ำใจ มีความเป็นมิตร และช่วยเหลือกันเห็นได้จากการแบ่งปันให้แกกันเมื่อประสบภาวะวิกฤต เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ เป็นต้น เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธและเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้นคนไทยตั้งแต่เด็กจน ผู้สูงวัยต่างก็ปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมพื้นฐานได้แก่ศีล 5 ประกอบด้วย การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่พูดปด ไม่ลักขโมย ไม่ประพฤตินิดในกาม และไม่เสพของมีนเมา ข้อห้ามเหล่านี้ถูกปลูกฝังกันต่อๆ มาในครอบครัว โรงเรียน และสังคมต่างๆ อย่างไรก็ตามสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตาม

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เป็นสังคมแห่ง
วัตถุนิยม ผู้คนส่วนใหญ่จึงมีค่านิยมและให้ความสำคัญ
สำคัญด้านวัตถุที่อำนวยความสะดวกให้ แก่ตน
และวัตถุเหล่านั้นล้วนต้องจ่ายเงินซื้อหามาเพื่อสนอง
ความต้องการ คนในสังคมจึงต่างก็มุ่งทำงานที่ให้ค่า
ตอบแทนสูงและมีความมั่นคงในชีวิต ตามด้วยการ
มีเกียรติ ตามมาด้วยอำนาจ และอำนาจก็ให้มาซึ่ง
เงินตรา ด้วยเหตุนี้คนโดยทั่วไปเริ่มตั้งแต่ในระดับ
ครอบครัวไปจนถึงสังคมไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ จึงมี
การแข่งขันกันในระดับสูงเพื่อให้ได้ตำแหน่งหน้าที่
การงานดัง กล่าว เนื่องจากจำนวนคนมีมากกว่า
ตำแหน่งงานที่ต้องการเพราะการทำงานหมายถึง
ถึงการมีรายได้มาเลี้ยงชีพตนเองหรือครอบครัว
บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้นที่ผ่านการ
สอบเข้าทำงานได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้อาจต้อง
จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เพื่อให้
บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจึงต้องฝึกนักเรียนให้รักใน
การเรียนรู้อ มีความพากเพียร เอาใจใส่ในการเรียน
และฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับพระ
ธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546) ที่ได้กล่าวไว้ว่า
อิทธิบาท 4 ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จมี
4 อย่างคือ ฉันทะมีความพอใจมีใจรัก คือพอใจที่จะ
ทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรักต้องการความสำเร็จเป็น
อย่างดี ไม่หวังเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร
วิริยะพากเพียรทำคือ ขยันหมั่นประกอบทำสิ่งนั้น
ด้วยความพยายาม เข้มแข็งอดทน ไม่ท้อถอย
จิตตะเอาใจใส่ฝึกฝไคือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำนั้น
ด้วยความคิดไม่ปล่อยใจฟุ้งซ่านเลื่อนลอย วิมังสา
ใช้ปัญญาสอบสวนคือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา
ใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและหา ข้อบกพร่อง
เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ไปประเมินผลการทำงานเชิง
ประจักษ์ของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผลงาน
ของนักเรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้อของ
ครูในโรงเรียน และการรายงานพฤติกรรมตาม
คุณลักษณะพึงประสงค์ของนักเรียนทั้งโรงเรียน ที่
บริหารงานโดยผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถม

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษามุกดาหารแห่งหนึ่ง และได้รับรู้ว่านักเรียน
ส่วนใหญ่ในโรงเรียนแห่งนี้มาจากครอบครัวที่ต่าง
กันในเรื่องของสัญชาติเช่น เวียดนาม จีน ลาว
รวมทั้งชนกลุ่มน้อยภูไท ม้ง หรือเย้า เป็นต้น แต่
ทุกครอบครัวเป็นพุทธศาสนิกชนที่มักจะให้ความ
ร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดีเมื่อมีกิจกรรมทาง
ศาสนาทุกครั้ง แต่จากการรายงานผลพฤติกรรม
ที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยส่วนใหญ่ยังไม่น่า
พอใจ เนื่องจากการแสดงออกทั้งในด้านการเรียน
การทำงานรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนและ
ในโรงเรียนไม่เหมาะสม ได้แก่การไม่ใส่ใจในการ
ทำงานทั้งงานในหลักสูตรและงานนอกหลักสูตร
ไม่มีความอดทนอดกลั้น ทำงานเพียงให้เสร็จให้
ผ่านไปแต่ละครั้งโดยยังไม่ได้ใช้ความสามารถเต็ม
ที่ ไม่มีสมาธิในการทำงาน (สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศึกษามุกดาหาร. 2555) ผู้วิจัย
จึงต้องการศึกษารับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ของ
นักเรียนโรงเรียนนี้ว่าอยู่ในระดับใดและมีพฤติกรรม
การเรียนในระดับใดมีความสัมพันธ์กับการรับรู้เรื่อง
อิทธิบาท 4 หรือไม่ ซึ่งผลของการวิจัยจะช่วยให้
สามารถพิจารณาให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ตรง
ตามวัตถุประสงค์เมื่อทราบว่านักเรียนคนใด หรือ
กลุ่มใดมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 น้อยก็ควรได้รับ
การช่วยเหลือให้มีการรับรู้เพิ่มขึ้นซึ่งจะมีผลให้มี
การพัฒนาพฤติกรรมการเรียนให้มีความเหมาะสม
และบรรลุตามความมุ่งหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้
เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน
ของนักเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและ
ระดับช่วงชั้น

2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ
พฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นราย
ด้านของนักเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและ

ระดับช่วงชั้น

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 กับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรได้แก่ นักเรียนประถมศึกษา ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกลุ่มโรงเรียนคำอาฮวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

2. กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนประถมศึกษาจำนวน 60 คนในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกลุ่มโรงเรียนคำอาฮวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบประมาณค่า 3 ระดับ จำแนกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอิทธิบาท 4: หลักพุทธธรรม 4 ด้าน 2) ด้านฉันทะ 3) ด้าน

วิริยะ 4) ด้านจิตตะ และ 5) ด้านวิมังสา ด้านละ 3 ข้อรวมเป็น 12 ข้อ ส่วนตอนที่ 2 พฤติกรรมการเรียน จำแนก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านสติปัญญา 3. ด้าน อารมณ์ 4. ด้านสังคม และ 5. ด้านจริยธรรม ด้านละ 5 ข้อรวมเป็น 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อทั้งสองตอนตั้งแต่ .27 ถึง .84 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95

การเก็บรวบรวมและจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามการรับรู้ให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนทั้งหมด 60 ฉบับ ในต้นเดือนธันวาคม 2555 และเก็บรวบรวมได้คืนทั้งหมดครบ 60 ฉบับในเวลา 2 สัปดาห์ต่อมา

2. นำแบบสอบถามการรับรู้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์พบว่าได้แบบวัดที่สมบูรณ์ทั้ง 60 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 จึงดำเนินการรวบรวมคะแนนระดับการรับรู้และพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านทั้ง 5 ด้าน

3. นำคะแนนทั้งสองตอนมาจำแนกตามเพศ และระดับช่วงชั้น เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านจำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น โดยใช้ t-test (Independent Samples)

3. วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเรียน โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน ของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านจำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้น โดยใช้ t-test (Independent Samples)

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 กับพฤติกรรมการเรียนของ

นักเรียนประถมศึกษาโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเปรียบเทียบตามเพศและระดับช่วงชั้น ปรากฏดังนี้

1.1 นักเรียนประถมศึกษาเพศหญิงมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้าน, ด้านฉันทะ และด้านวิริยะสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา 4 ด้าน, ด้านจิตตะ และด้านวิมังสาไม่มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน

1.2 นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 4 ด้านคือ ด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา, ด้านฉันทะ, ด้านวิริยะ และด้านจิตตะสูงกว่านักเรียนประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิมังสาไม่มีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทำการเปรียบเทียบตามเพศและระดับช่วงชั้น ปรากฏดังนี้

2.1 นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย, ด้านสังคม และด้านจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นและประถมศึกษาตอนปลายมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 4 ด้านคือ ด้านสติปัญญา, ด้านอารมณ์, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม

ไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการเรียนด้านร่างกายของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.268$)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลตามลำดับของการสรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องจากการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการมองเห็น การได้ยิน หรือการได้สัมผัสในขณะที่ทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนักเรียนประถมศึกษาเป็นนักเรียนที่อยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ที่มีความหลากหลายทางสัญชาติก็จริงแต่มีการยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณี และอยู่ในสภาพแวดล้อมเหมือนกัน นอกจากนี้แต่ละครอบครัวอยู่ในระดับพอมีพอใช้และหลายครอบครัวที่ค่อนข้างยากจน เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรที่มีผลผลิตไม่คงที่ขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ ปีไหนที่แล้งไม่มีน้ำจะทำการปลูกพืชผักทำนา และทำสวน ทำไร่ไม่ได้ก็ต้องออกไปหางานต่างถิ่น ทิ้งให้ลูกๆ อยู่กันตามลำพังหรืออยู่กับญาติพี่น้องจึงไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของหลักศาสนาซึ่งทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธเนื่องจากศาสนาพุทธไม่ได้บังคับให้ทุกคนปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมอย่างเคร่งครัดแต่ขึ้นอยู่กับครอบครัวที่มีพ่อแม่หรือผู้ปกครองรวมทั้งญาติผู้ใหญ่อบรมสั่งสอนให้สมาชิกในครอบครัวมีการประพฤติปฏิบัติธรรมมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม

ก็ตามการที่นักเรียนมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ในระดับปานกลางเนื่องจากเป็นสังคมชนบทจึงยังคงมีกิจกรรมตามประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษทำกันตลอดปี โดยเฉพาะกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่นการทำบุญตามประเพณีท้องถิ่น การเข้าวัดฟังเทศน์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งสองประเภทนี้ทำให้นักเรียนได้สัมผัสและรับรู้แนวการปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรมได้บ้าง นอกจากนี้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนไปทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ นั่งสมาธิ ในวัดที่อยู่ใกล้โรงเรียนเพื่อฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตนตามที่ได้รับรู้จากการฟังพระเทศน์เกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ได้แก่ ศีล 5 ที่นักเรียนได้รับรู้มาแล้วเป็นอย่างดีจากครอบครัว และโรงเรียน และอิทธิบาท 4 ทางแห่งความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Schiffman และ Kanuk (1991) ที่กล่าวว่า การได้ยินได้เห็นบ่อยๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อมเดิมหรือสิ่งที่คุ้นเคยแม้อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ย่อมทำให้เกิดการรับรู้ได้ นอกจากนี้ด้วยสังคมเปลี่ยนไปเป็นสังคมเปิดคือเปิดโอกาสให้บุคคลทุกเพศทุกวัยในสังคมได้มีปฏิสัมพันธ์กันโดยผ่านทางการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันและร่วมด้วยช่วยกันจึงทำให้มีประสบการณ์ทั้งการเห็น การได้ยิน ได้สัมผัสในระดับเดียวกันจึงมีการรับรู้ระดับปานกลางสอดคล้องกับดวงฤดี ปลอดภัย และคณะ (2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ของนักเรียนในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคใต้ และพบว่าสื่อที่นักเรียนใช้ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยหาดใหญ่มากที่สุด คือ สื่อวิทยุ กระจายเสียง รองลงมาเป็นสื่อประเภทป้ายประชาสัมพันธ์และสื่อสิ่งพิมพ์

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียน ประถมศึกษาจำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้นอภิปรายได้ดังนี้

1.1 นักเรียนประถมศึกษาเพศหญิงมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้าน,

ด้านฉันทะ และด้านวิริยะสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอิทธิบาท 4: หลักธรรมทางพุทธศาสนา 4 ด้าน ด้าน จิตตะ และด้านวิมังสามีการรับรู้ไม่แตกต่างกัน การที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะนักเรียนทั้งชายและหญิงอยู่ในวัยเรียนรู้ที่มาจากสภาพแวดล้อมเดียวกัน มีลักษณะทางครอบครัวไม่แตกต่างกันคือเป็นครอบครัวเกษตรกร ลักษณะงานคือการทำนาในฤดูฝน และออกไปทำงานต่างจังหวัดหลังเก็บเกี่ยวพืชผลแล้ว นอกจากมีลักษณะงานคล้ายกันแล้วพ่อแม่ผู้ปกครองและนักเรียนทั้งหมดยังมีการทำงานร่วมกันตลอดเวลาที่อยู่ร่วมกัน ได้แก่กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่ทำร่วมกันตลอดมา นับตั้งแต่บรรพบุรุษโดยเฉพาะกิจกรรมทางพุทธศาสนา เช่นการใส่บาตรตอนเช้า การเข้าวัด ฟังเทศน์ในวันพระ การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ รวมทั้งวันสำคัญทางพุทธศาสนา จึงเห็นได้ว่านักเรียนได้ร่วมกิจกรรมทางพุทธศาสนาที่มีตลอดปี และนักเรียนทั้งชายและหญิงมีโอกาสเท่าเทียมกันในการทำกิจกรรมร่วมกัน การรับรู้ในกิจกรรมดังกล่าวคือต้องตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำงาน อีกทั้งช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจนสำเร็จได้จึงเกิดเป็นประสบการณ์ที่มีค่า สอดคล้องกับลักขณา สรีวัฒน์ (2549) ที่อธิบายไว้ว่าการทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคมทำให้เกิดการรับรู้และการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์ที่เป็นพื้นฐานทำให้เข้าใจในสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้ และด้วยลักษณะของสภาพแวดล้อมในรูปแบบของการกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกันโดยไม่แยกเพศแต่ถือถือว่าเป็นการช่วยกันทำงานกันเป็นทีม จึงทำให้อุบัติการณ์ในกลุ่มเกิดการรับรู้ในเรื่องเดียวกัน ซึ่งการรับรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีผลต่อพฤติกรรม ดังนั้นการที่นักเรียนทั้งชายและหญิงได้เห็น ได้ยิน ได้ฟังตลอดในขณะที่ทำกิจกรรมตามวัฒนธรรมประเพณีดังกล่าวจึงทำให้มีระดับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4: หลักพุทธธรรม, ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนหญิงมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4

โดยรวมทุกด้าน, ด้านฉันทะ และด้านวิริยะสูงกว่านักเรียนชาย เพราะโดยธรรมชาติของเด็กหญิงจะมีความละเอียดอ่อน มีความอดุสาหะ พยายาม มีความอดทนเหนือกว่าเด็กชาย และใช้ภาษาได้ดีกว่าเด็กชายจึงทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กชายในช่วงแรก (ลักขณา สรวิวัฒน์. 2554) ซึ่งทำให้นักเรียนหญิงมีความพึงพอใจในตนเอง มีใจรักแล้วทำให้เกิดความพากเพียร สอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538) ที่กล่าวว่าเมื่อเกิดฉันทะมีใจรักแล้วก็ทำให้พากเพียร เมื่อพากเพียรก็เอาใจใส่อยู่เสมอ และเปิดช่องให้ใช้ปัญญาได้อย่างเต็มที่

1.2 การรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 โดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านวิมังสาที่ไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เนื่องมาจากนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นช่วงอายุ 7-9 ปีกำลังมีพัฒนาการทางการรับรู้ได้ดีและมีการจำดีมาก มักจะจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้ดี มีความอดุสาหะในการทำงานเพื่อต้องการให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องด้วยยอมรับ และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา ซึ่งเป็นวันหยุดไม่ต้องไปโรงเรียนจึงเป็นโอกาสให้เด็ก ๆ ที่ยังอยู่ในช่วงต้องการความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยกันอย่างใกล้ชิด (สุชา จันทน์เอม. 2544) ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น กำลังต้องการหาเอกลักษณ์แห่งตน ต้องการความเป็นอิสระมักคล้อยตามเพื่อน เห็นเพื่อนมีความสำคัญกว่า และนักเรียนวัยนี้ยังไม่ค่อยพอใจในกฎเกณฑ์และระเบียบเท่าที่ควร จึงมักจะพบว่ามีการประพฤติปฏิบัติตนขัดหูขัดตาผู้ใหญ่อยู่เสมอ ด้วยวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อมักจะมีอารมณ์ขึงในใจจนทำให้ปรับตัวลำบาก นอกจากนี้ยังควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้เพราะมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้า

สู่วัยผู้ใหญ่ ชอบคิดจินตนาการตนเองเป็นพระเอก นางเอก นักร้องและศรัทธาคนที่มีความรู้ความสามารถ หรือคนเก่งและยึดเป็นแบบอย่าง (Plug and Ross. 1994) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 4 ด้านสูงกว่า แต่อย่างไรก็ตามมีด้านหนึ่งที่ไม่แตกต่างกันคือด้านวิมังสาซึ่งเป็นความใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลในการทำกิจกรรมหรือการทำงานซึ่งนักเรียนช่วงวัย 7-12 ปีอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้มีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงรูปธรรม ตามแนวคิดของเพียเจต์นักจิตวิทยาปัญญานิยมที่ว่า เด็กช่วงนี้จะมีความสามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ สามารถเข้าใจการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ และวาดภาพในใจได้ มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผลตามหลักตรรกศาสตร์ (ลักขณา สรวิวัฒน์. 2554) จึงทำให้ไม่มีความแตกต่างกันในด้านวิมังสา

2. พฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะนักเรียนมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ทั้งโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นลักษณะการรู้และเข้าใจอันเป็นพฤติกรรมภายในที่อยู่ในรูปของการคิด และรู้สึกและจะแสดงออกให้เห็นได้จากการกระทำอันเป็นพฤติกรรมภายนอก ซึ่งพฤติกรรมเป็นการกระทำอันเกิดจากการรับรู้ที่เกิดขึ้นตามวัยและเป็นการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของลักขณา สรวิวัฒน์ (2554) ที่ว่าการรับรู้และการเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย, ด้านสติปัญญา, ด้านอารมณ์, ด้านสังคมและด้านจริยธรรม และช่วงวัยเด็กตั้งแต่ 3 ขวบขึ้นไปจะมีการรับรู้และเรียนรู้ได้เองอย่างดีที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ของนักเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางจึงส่งผลให้พฤติกรรมทางการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็น

รายด้าน 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีผู้ทำการศึกษาศาพุดติกรรมการเรียนรู้โดยการใช้อินเทอร์เน็ต คือ ทยาพร รมโพธิ์ (2551) ที่ศึกษากับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 พบว่า นักเรียนใช้บริการอินเทอร์เน็ตที่โรงเรียนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 แสดงว่านักเรียนมีพฤติกรรมการใช้บริการอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และสอดคล้องกับผาณิต ปัทมบรรณ (2552) ที่พบว่าพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียนประถมศึกษา จำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้นปรากฏดังนี้

2.1 นักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม สูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่แตกต่างกัน ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะนักเรียนหญิงวัยประถมศึกษาอยู่ในช่วงที่มีพัฒนาการทางร่างกายเร็วกว่านักเรียนชาย ทำให้มีวุฒิภาวะสูงกว่านักเรียนชายด้วย จึงเกิดการเรียนรู้และปรับตัวในสังคมดีกว่า มีการอาสาและเสนอตัวช่วยเหลือเพื่อนๆ ด้วยความเต็มใจสอดคล้องกับลักขณา สิริวัฒน์ (2554) ที่กล่าวว่าเด็กประถมศึกษาจะมีความแตกต่างกันในเรื่องเพศคือเด็กหญิงจะเหนือกว่าเด็กชายในเกือบทุกเรื่อง ทั้งเรื่องการรักความสวยความงาม จึงมีพฤติกรรมการเรียนด้านร่างกายที่เห็นได้ชัดคือจะพกกระจกติดตัวและมักแอบใช้ในขณะที่เรียนเพื่อดูหน้าตาให้สะอาดหมัดจด และมีความอดทนในขณะที่ทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้มากกว่าเด็กชายจะเห็นได้จากกรออยู่กับที่โดยไม่ลุกไปไหนที่ผิดกับเด็กชายมักลุกจากที่ อย่างน้อยให้ได้ไปดูเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ และกลับมาที่กลุ่มของตนเองก็ยิ่งดี นอกจากนี้

นี้เด็กหญิงจะเป็นตัวแทนกลุ่มออกไปรายงานผลงานกลุ่มบ่อยครั้งกว่าเด็กชาย สอดคล้องกับสุรางค์ โคว์ตระกูล (2548) ที่กล่าวว่าเด็กหญิงในช่วงวัย 7-12 จะเก่งกว่าชายในเรื่องการสะกดคำ การอ่าน และใช้ภาษา ซึ่งอาจเป็นเพราะได้อยู่ใกล้ชิดแม่ผู้ซึ่งพูดมากกว่าพ่อ ทำให้มีโอกาสใช้ภาษาได้มากกว่า และ นอกจากนี้เด็กชายมักทำตามความพึงพอใจของตนโดยไม่ฟังใคร แต่เด็กหญิงจะทำตามผู้ใหญ่เพื่อให้ผู้ใหญ่พึงพอใจ และพ่อแม่มักจะประคบประหงมลูกสาวด้วยคิดว่าเพศหญิงอ่อนแอกว่าเพศชาย ดังนั้นนักเรียนหญิงจึงมีพฤติกรรมการเรียนด้านร่างกาย ด้านสังคม และด้านจริยธรรม สูงกว่านักเรียนชาย แต่ด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ของนักเรียนเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนช่วงวัยนี้มีความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องต่างๆ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ไม่ต่างกัน เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงรูปธรรม สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ สามารถเข้าใจการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ และวาดภาพในใจได้ นอกจากนี้เด็กวัยประถมศึกษาจะชอบปรนนิบัติครู เพราะอยากให้ครูชอบและพึงพอใจ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะมีความรู้สึกที่เหมือนกันคือรู้สึกดีใจที่ครูเรียกใช้ และจะสามัคคีกันพร้อมใจช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นหญิงหรือชาย แต่จะช่วยเหลือและทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจและปฏิบัติเป็นอย่างดีที่สุด (ลักขณา สิริวัฒน์. 2554)

2.2 นักเรียนประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีพฤติกรรมการเรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้าน 4 ด้านคือ ด้านสติปัญญา, ด้านอารมณ์, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการเรียนด้านร่างกายของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักเรียนประถมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายมีพฤติกรรมการเรียนทั้งโดยรวมทุกด้าน

และด้านสติปัญญา,ด้านอารมณ์, ด้านสังคม และด้านจริยธรรม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เพราะเด็กประถมศึกษาอยู่ในช่วงวัยเรียนรู้ที่ต่อมาจากช่วงปฐมวัยซึ่งได้รับการเตรียมเข้าสู่การเรียนรู้มาแล้วจึงพร้อมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาการและวิชาชีพทั้ง 8 กลุ่มสาระวิชา อีกทั้งเด็กวัย 7-12 ปีจะมีพัฒนาการทางจิตสังคมอยู่ในขั้นอุตสาหกรรมเพียร-รู้สึกด้อย (Erickson. 1963) คือการแสดงออกถึงการเรียนรู้ที่จะผลิงานต่างๆ ออกมาตามวัยแห่งความขยันขันแข็ง ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมและอุปกรณ์ต่างๆ ประกอบการสอน ทำให้นักเรียนได้รับรู้ด้วยตาและสัมผัสด้วยตนเองอันเป็นการเพิ่มความเข้าใจในเรื่องที่เรียน สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นการคิดแบบเหตุผลเชิงรูปธรรมของ Piaget (1952) ที่กล่าวว่าเด็กวัยประถมศึกษามีความสามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ สามารถเข้าใจการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ และวาดภาพในใจได้ และยังเข้าใจหลักการพื้นฐานหลายประการทางคณิตศาสตร์ เช่น การคิดย้อนกลับ การจัดหมวดหมู่ และเอกลักษณ์นี้ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการสอนที่ครูผู้สอนได้จัดขึ้นได้แก่ กิจกรรมโครงงาน เช่นให้นักเรียนคิดทำโครงงานวิชาการและโครงงานวิชาชีพเป็นกลุ่มและเลือกสมาชิกกลุ่มด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้ใช้สติปัญญาความคิด ความสามัคคี และความอดทนพากเพียรที่มีตามธรรมชาติของวัยนี้อยู่แล้วจึงทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งจากครูผู้สอนและจากเพื่อนในกลุ่มได้สำเร็จ จึงรู้สึกภาคภูมิใจในความอุตสาหกรรมเพียรของตน เนื่องจากเป็นลักษณะการเรียนแบบกลุ่มมากกว่าเรียนเป็นรายบุคคลนักเรียนจึงหลีกเลี่ยงการประสบความสำเร็จซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกด้อยในคุณค่าของตน นอกจากนี้การทำงานกลุ่มนำไปสู่การฝึกให้รู้จักปรับตัว มีการคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้นเนื่องจากกลัวไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ทำให้เกิดความรักสามัคคี ความผูกพันกัน และมีวินัยต่อตนเอง

และต่อสังคมมากขึ้น มีการเสียสละ การแบ่งปันกันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนด้านจริยธรรม (Kohlberg. 1984)

ส่วนพฤติกรรมการเรียนด้านร่างกายของนักเรียนประถมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ปรากฏ ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนประถม ศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ตามพัฒนาการทางร่างกายโดยธรรมชาติที่เปลี่ยนไปจากรูปร่างในวัยเด็กเป็นรูปร่างในวัยผู้ใหญ่ ที่ค่อยๆ เปลี่ยนทั้งแขนขา ที่ยาวออก และเสียงแตกพร่า จึงทำให้นักเรียนทั้งเพศหญิงและเพศชายมีความรู้สึกไม่มั่นใจในตัวเองทำให้พูดน้อยลง เพราะรู้สึกอายในน้ำเสียงแตกพร่านั้น และความเคลื่อนไหวจะช้าลงไม่คล่องตัวมากนักเพราะแขนขาที่ยาวขึ้นทำให้ต้องระมัดระวังพฤติกรรมของตนเองมากขึ้นในขณะที่มีการเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่คล่องตัวเหมือนเด็กประถมศึกษาตอนต้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540)

3. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.268$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการรับรู้ทำให้เกิดพฤติกรรมอันเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่ต่อเนื่องจากการรู้สึกสัมผัสรับรู้ การรับรู้จึงเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ (Perception is learned) เพราะถ้าขาดการเรียนรู้หรือประสบการณ์จะเป็นเพียงการรับสัมผัสเท่านั้น (Bernstein. 1999) ดังนั้นการที่นักเรียนมีการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ตามผลการศึกษาในข้อที่ 1 พบว่าอยู่ในระดับปานกลางย่อมหมายถึงมีประสบการณ์หรือความรู้ในเรื่องฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาพอประมาณไม่มากไม่น้อย จึงได้แสดงพฤติกรรมการเรียนให้เห็นถึงความชอบ ความพอใจ ความเพียรพยายาม ความใส่ใจ และหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในข้อ 2 ที่พบว่าพฤติกรรมมาร

เรียนโดยรวมทุกด้านและเป็นรายด้านของนักเรียน ประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธมนานิน (2544) ที่ให้แนวคิดว่าอิทธิบาท 4 เป็นหลักพุทธธรรมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของ บุคคล 4 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ในด้านอิทธิบาท 4 ถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งใช้เป็นหลัก ธรรมนำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนให้ เหมาะสมตามหลักจริยธรรม 2) นักเรียนที่มีความ รู้สึกมั่นใจจะนำเอาหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษา เล่าเรียนโดยหลักธรรมดังกล่าวนั้นหากนำไปใช้ในการ ศึกษาดังกล่าวแล้วจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดนั้นต้องขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของ พวกเขาที่จะต้องสอดคล้องกับหลักอิทธิบาท 4 ดังนั้นนักเรียนต้องมีวิจรรณญาณและปัญญาหาเหตุ ผลในการกลั่นกรองที่จะนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ ในการศึกษาเล่าเรียนเป็นดรรชนีบ่งชี้ที่จะบอกถึง ความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนตามเป้าหมาย ที่ตนเองกำหนดไว้ 3) เหตุผลทางจริยธรรมก็เป็น ส่วนประกอบอีกอย่างหนึ่งในการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูงสุด จริยธรรมเป็นเครื่องจูงใจ และเป็นปัจจัยที่จะผลักดันให้นักเรียนได้นำหลัก อิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาเล่าเรียน อย่างถูกต้องและเหมาะสม และ 4) พฤติกรรมด้าน จริยธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกันที่จะทำให้ นักเรียนมีความนิยมชมชอบที่จะนำหลักอิทธิบาท 4 ไปประกอบใช้ในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งเป็นค่านิยมในการศึกษาที่จะทำให้เกิดความ ซอบพพอใจ มีความเพียร มีจิตมั่น มีการไตร่ตรองในการศึกษา เล่าเรียนเป็นอย่างดีเลิศ และยิ่งสอดคล้องกับการ วิจัยของ ดลนภา หงษ์ทอง และคณะ (2552) ที่พบว่า การรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ($r=.156$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะโดยทั่วไป

1.1 พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ควร ให้เด็กทั้งหญิงและชายทำงานด้วยตนเองทั้งงาน ในบ้าน และงานในโรงเรียนตามความเหมาะสม เพราะการทำงานทุกชนิดเป็นการฝึกใช้อิทธิบาท 4 ในการลงมือปฏิบัติเพื่อให้งานสำเร็จ

1.2 ครูต้องปลูกฝังหลักพุทธธรรม ในขณะสอนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยใช้ กิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้เป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ นำไปสู่พฤติกรรม การเรียนที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

1.3 นักเรียนระดับประถมศึกษาตอน ปลายควรได้รับการฝึกกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยใช้เทคนิคการเสริมแรงใน การจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ สามารถพัฒนา พฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ พัฒนาความรู้สึก ชอบ ความมีมานะพยายาม และความตั้งใจในการ ทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยความสัมพันธ์ ระหว่างการรับรู้เรื่องอิทธิบาท 4 กับพฤติกรรมเชิง จริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา/ระดับมัธ ยมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาการรับรู้ หลักธรรมทางพุทธศาสนาของนักเรียนหรือนิสิต/ นักศึกษาในระดับต่างๆ

2.3 ควรทำการวิจัยการปฏิบัติตน ตามหลักพุทธธรรมของนักเรียน นิสิต/นักศึกษาใน ระดับต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- ดลนภา หงษ์ทอง และคณะ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ การรับรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้ปวดข้อยุงลายของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา*. พะเยา: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2544). *ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ดวงฤดี ปลอดภัย และคณะ. (2549). *การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ของนักเรียนในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคใต้*. สงขลา: ฝ่ายประชาสัมพันธ์และต้อนรับสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทยาพร ร่มโพธิ์. (2551). *การศึกษาพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์) ปีการศึกษา 2551*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนประชาอุทิศ (จันทาบอนุสรณ์) สำนักงานเขตดอนเมือง.
- ผาณิต ปัทมบรรณ. (2552). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว โดยใช้เกมการศึกษา*. นครปฐม: โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *การศึกษาเพื่อสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมมิก.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *จิตวิทยาในชั้นเรียน (ฉบับปรับปรุง)*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกดาหาร. *รายงานประจำปีการศึกษา 2555*. มุกดาหาร: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพุกดาหาร.
- สุชา จันทน์เอม. (2544). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Bernstein, B. (1999). "Vertical and horizontal discourse: An essay," *British Journal of Sociology of Education*. 20: 157-173.
- Erikson, E. (1963). *Childhood and Society*. New York: Norton.
- Kohlberg, L. (1984). "Essays on moral development," in *The Psychology of Moral Development Vol 2*. San Francisco: Harper and Row.
- Piaget, J. (1952). *The Origins of Intelligence in Children*. New York: International Universities Press.
- Plug, C. and H.E. Ross. (1994). "The natural mood illusion: A multifactor angular Account," *Perception*. 23(1): 321-325.
- Schiffman, Leon G. and Kanuk, Leslie Lazar. (1991). *Consumer Behavior*. 4thed. New Jersey: Englewood Cliffs.